
Univerza v Mariboru
Ekonomsko-poslovna fakulteta
Razlagova 14, 2000 Maribor

Seminarska naloga pri predmetu: Teorija trga in cen

ANALIZA IZBRANEGA VZORCA DROBNOPRODAJNIH
CEN: PRIMERJAVA SLOVENIJE S SLOVAŠKO IN HRVAŠKO

Avtor: Anja Colja
Vpisna številka: 81626344
Mentor: prof. dr. Jani Bekó

Maribor, maj 2007

Kazalo

1	Uvod	3
2	Predstavitev gospodarskih razmer	4
2.1	Bruto domači proizvod (BDP)	4
2.2	Stopnja brezposelnosti	5
2.3	Inflacija	7
3	Raziskovalna metodologija	12
4	Primerjava maloprodajnih cen	15
4.1	Raven censkih paritet blagovne skupine	15
4.1.1	Splošen pregled blagovnih skupin po državah	15
4.1.2	Pregled posameznih izdelkov blagovnih skupin	15
4.2	Disparitete	17
4.2.1	Splošen pregled blagovnih skupin po državah	17
4.2.2	Pregled posameznih izdelkov blagovnih skupin	18
5	Sklep	20
6	Viri	21
7	Priloga	22

1 Uvod

Opredelitev področja

V seminarski nalogi bom predstavila primerjavo maloprodajnih cen med Slovenijo, Slovaško in Hrvaško, pri čemer bodo kot osnova primerjave veljale posnete cene v Sloveniji. Moje področje raziskovanja bo zajemalo zdravila in zdravstvene pripomočke, sredstva za kulturo in sredstva za izobraževanje. K slednjim štejemo knjige in učbenike, računalniško opremo in šolski pribor.

Namen in cilji

Moj glavni namen je pridobiti podatke maloprodajnih cen reprezentativnih izdelkov vsake skupine proizvodov, štiri cene v Sloveniji, Slovaškem in na Hrvaškem, ter nato te podatke med seboj primerjati in analizirati.

Osnovne trditve

Moje predpostavke so, da so cene analiziranih izdelkov v Sloveniji na splošno nekoliko višje kot na Slovaškem in nižje oziroma skoraj enake kot na Hrvaškem. To velja za cene sredstev za izobraževanje ter zdravil in zdravstvenih pripomočkov. Prav enake cene pa pričakujem pri sredstvih za kulturo.

Uporabljene metode raziskovanja

V seminarski nalogi bom uporabila deskriptivno-analitičen pristop. Najprej bom predstavila gospodarstvo držav, kjer je potekalo posnemanje cen. Sledila bo analiza pridobljenih cen in agregatne ravni cen, katera spada v makroekonomske raziskave, in je hkrati tudi dinamična raziskava.

2 Predstavitev gospodarskih razmer

Kot že vemo, je naš popis cen potekal na domačih, slovaških in hrvaških tleh. V treh zelo različnih državah. V dveh državah, ki sta članici EU, Slovenija s približno dvema milijonoma prebivalcev in 20.000 kvadratnih kilometrov površine ter Slovaška s približno petimi milijoni prebivalstva in 49.000 kvadratnih kilometrov površine. Kot sem omenila smo bili tudi v državi kandidatki EU, Hrvaški s približno štiri in pol milijona prebivalci in 56.500 kvadratnih kilometrov površine.

Za lažje analiziranje in primerjanje podatkov naj Vas najprej seznanim z gospodarskimi razmerami ter cenovnim stanjem analiziranih blagovnih skupin v teh državah.

2.1 Bruto domači proizvod (BDP)

Eden izmed najpomembnejših agregatov nacionalnih računov in najobsežnejše merilo celotne ekonomske aktivnosti je bruto domači proizvod. Za vse tri države imamo podane njegove podatke v spodnji tabeli 2.1. Kot vidimo so podatki zajeti od leta 2001 do leta 2006. Realna rast bruto domačega proizvoda je podana v odstotkih.

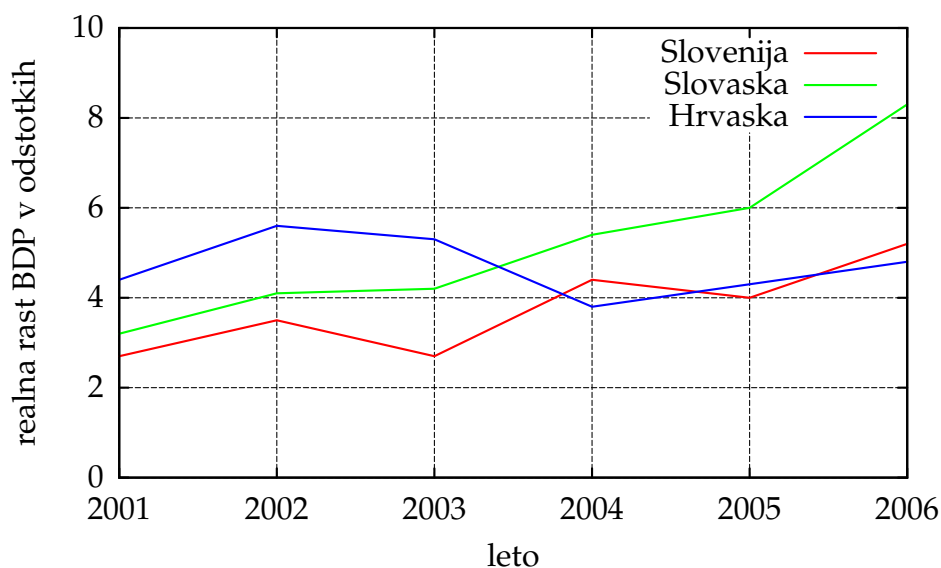
Tabela 2.1 Rast BDP po državah

Leto	Slovenija	Slovaška	Hrvaška
2006	5,2	8,3	4,8
2005	4,0	6,0	4,3
2004	4,4	5,4	3,8
2003	2,7	4,2	5,3
2002	3,5	4,1	5,6
2001	2,7	3,2	4,4

Vir: [1, 2, 3]

Iz slike 2.1 vidimo, da je bila realna rast BDP prva tri leta najmanjša v Sloveniji. Hrvaška je imela takrat najvišjo realno rast. Leto 2002 je Hrvaško zaznamovalo saj je v primerjavi s prejšnjimi dosegla rekordno stopnjo gospodarske rasti. BDP se je leta 2002 povečal za 5,6 % glede na prejšnje leto. Takšna rast je temeljila na povečanju domače potrošnje, še posebej gospodinjestev za 6,6 %. Prav tako je bila močna rast investicij, katerih obseg se je povečal za 10,1 %. Leta 2004 se je situacija obrnila. Realna rast bruto domačega proizvoda na Slovaškem se je začela močno dvigovati. Leta 2006 je imela Slovaška za 8,3 % realno rast BDP višjo glede na leto 2005. Podobno se je takrat zgodilo v Sloveniji. Leta 2004 se je bruto domači proizvod povečal za 4,4 %, leta 2005 za 4,0 % in leta 2006 za 5,2 % glede na predhodno leto. V zadnjem četrtletju 2006 pa za 5,5 odstotka. BDP

Slika 2.1 Realna rast BDP po državah

je v lanskem letu 2006 znašal 7.126.012 milijonov SIT, kar je 7,6 odstotka več od nje-gove vrednosti v letu 2005. Vrednost BDP, preračunana po tekočih tečajih, pa je v letu 2006 znašala 29.741 milijonov eurov oziroma 14,811 eurov na prebivalca. Po izračunih hrvaškega zavoda za statistiko se je leta 2004 precej znižala poraba na vseh področjih. Če vzamemo za primerjavo, je bil leta 2004 BDP na prebivalca v Sloveniji 16.112 dolarjev, leta 2003 pa 13.900 dolarjev.

Leta 2005 je Hrvaška imela 4,3 % gospodarsko rast, predstavljena je s 30,949 milijona eura. Bruto domači proizvod je leta 2006 znašal 4,7 %. Za tako visoko gospodarsko rast pa naj bi bil zaslužen najbolj turizem, saj predstavlja 19,5 odstotka celotnega BDPja. Letos v letu 2007 se je rast bruto domačega proizvoda na Hrvaškem povečala še za 0,5 odstotne točke [3, 4].

2.2 Stopnja brezposelnosti

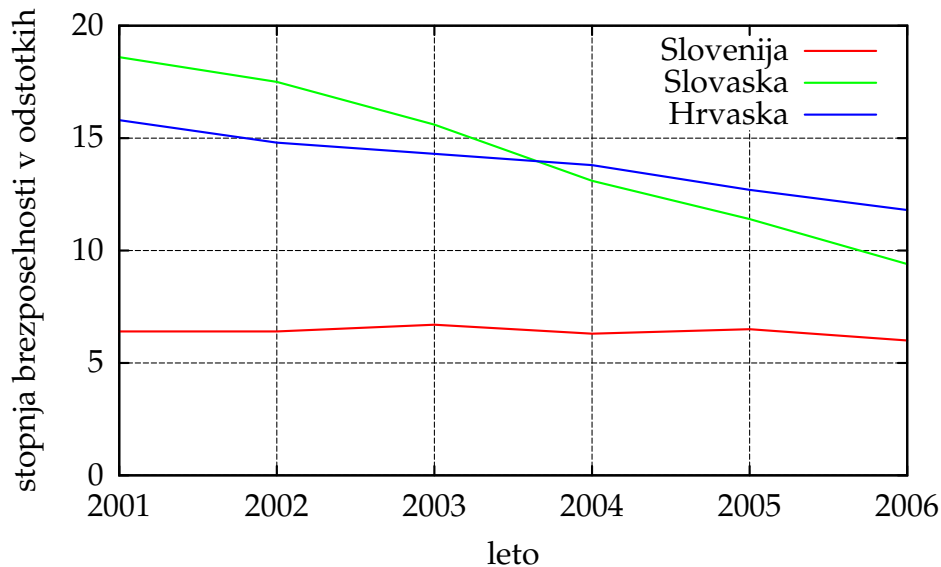
Tabela 2.2 in slika 2.2 nam prikazujeta gibanje stopnje brezposelnosti v obdobju 2001 - 2006. Stopnja brezposelnosti v Sloveniji v podanem obdobju je bila od vseh treh držav najnižja. Gibala se je povprečno pri 6,4 %. V letu 2005 je stopnja brezposelnosti znašala 6,5 %. Za moške je bila 6,1%, za ženske pa 7,1 %. Stopnja brezposelnosti je bila leta 2006 nižja od predhodnega leta. Iz grafa je razvidno, da je znašala 6,0 %. In sicer za moške 4,9 %, za ženske pa 7,2 %. Število brezposelnih oseb v letu 2006 se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšalo za dobrih pet tisoč oseb, in to na račun moških. Število brezposelnih žensk se ni bistveno spremenilo. Stopnja brezposelnosti je bila kot običajno najvišja med mladimi, to je med osebami starimi od 15 do 24 let. Znašala je 13,9 %, za moške 11,6 % in za ženske 17,0 %. Najnižja stopnja brezposelnosti je bila med starejšimi, v starostni skupini od 55 do 64 let. Znašala je 2,6 %. Stopnja registrirane brezposelnosti za mesec februar 2007 je bila 8,4 %.

Tabela 2.2 Stopnja brezposelnosti po državah

Leto	Slovenija	Slovaška	Hrvaška
2006	6,0	9,4	11,8
2005	6,5	11,4	12,7
2004	6,3	13,1	13,8
2003	6,7	15,6	14,3
2002	6,4	17,5	14,8
2001	6,4	18,6	15,8

Vir: [3, 5, 2]

Slika 2.2 Stopnja brezposelnosti po državah

Najvišjo stopnjo brezposelnosti je v letih 2001 - 2006 dosegla Slovaška. Ta je imela leta 2001 stopnjo brezposelnosti 18,6 %. Ponazorjeno je, da se je postopoma zniževala. Leta 2006 je Slovaška imela stopnjo brezposelnosti 9,4 %. V letu 2007 so stopnjo brezposelnosti na Slovaškem za mesec marec ocenili 10,8%.

Prav tako kot na Slovaškem je bila stopnja brezposelnosti visoka tudi na Hrvaškem. Znašala je 15,8 %. Ta se je z leti znižala in v letu 2006 dosegla 11,8 %. Leta 2006 je Hrvaška stopnja brezposelnosti bila najvišja izmed vseh treh analiziranih držav. Stopnja registrirane brezposelnosti za mesec marec 2007 je znašala 16,6 %.

2.3 Inflacija

V tem sklopu se bomo podrobneje seznanili z inflacijami in stopnjami rasti potrošniških cen v Sloveniji, Slovaški in Hrvaški. Vsi podatki v okviru tega sklopa so podani po HICPju. Rasti cen so torej merjene s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin.

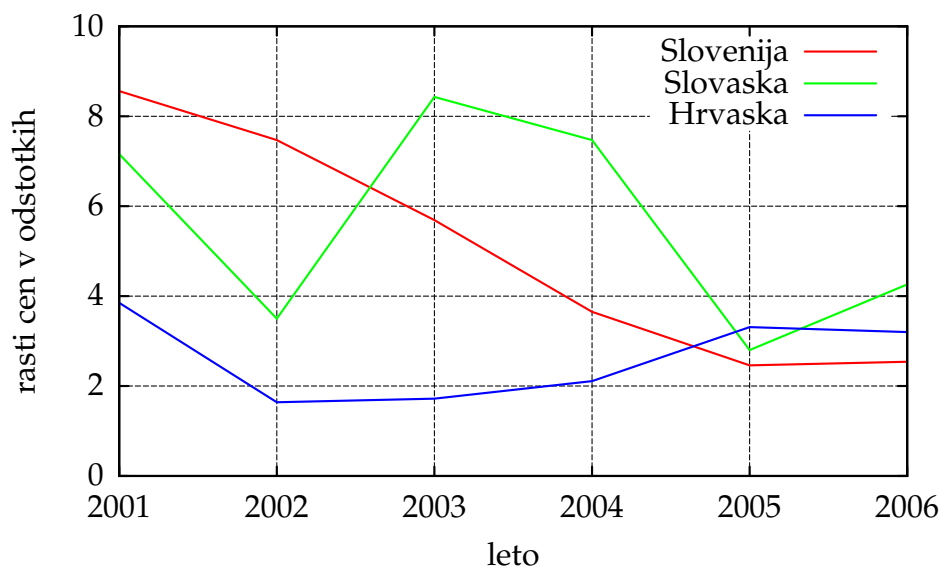
Primerjava inflacij med Slovenijo, Slovaško in Hrvaško

Tabela 2.3 Inflacija po državah

Leto	Slovenija	Slovaška	Hrvaška
2006	2,54	4,26	3,2
2005	2,46	2,80	3,31
2004	3,65	7,47	2,11
2003	5,69	8,43	1,72
2002	7,47	3,50	1,64
2001	8,56	7,16	3,85

Vir: [6]

Slika 2.3 Stopnje rasti cen po državah

Iz zgornjih podatkov o inflaciji je razvidno, da je bila leta 2001 najvišja rast cen v Sloveniji in sicer 8,56 % glede na predhodno leto. V istem letu je imela najvišjo rast cen tudi Hrvaška. Znašala je 3,85 %. Od takrat naprej se ni zviševala. Letna inflacija za leto 2004 je na Hrvaškem znašala 2,11 %. Leta 2005 se je zvišala na 3,32 odstotkov. Leta 2006 pa je znašala 3,2 %. Slovaška je imela vmesno pozicijo, med Slovenijo in Hrvaško. Leta 2002 je rast cen na Slovaškem znašala 3,5 odstotka. Leta 2003 pa 8,43 %. Leta 2005

je bila inflacija ocenjena s 2,8 odstotki. Leta 2006 pa se je dvignila na 5 odstotkov, zaradi pritiskov domačega povpraševanja in cen energije [7, 8].

Letna stopnja inflacije v 13. državah EMU, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, je marca 2007 v povprečju znašala 1,9 %, v 27. državah EU pa 2,2 %. Najvišjo letno stopnjo inflacije je imela Madžarska (9 %), najnižjo pa Malta (0,5 %), medtem ko je bila v Sloveniji 2,6 %. Mesečna inflacija je bila leta 2007 v mesecu aprilu 1,1 % [9].

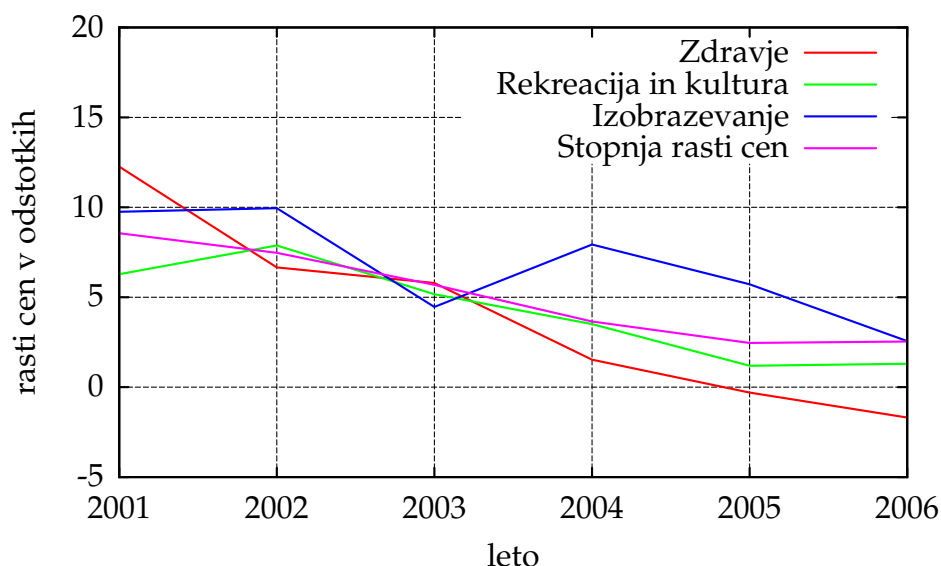
Stopnje rasti potrošniških cen v Sloveniji

Tabela 2.4 Stopnje rasti potrošniških cen v Sloveniji

Leto	Zdravje	Rekreacija in kultura	Izobraževanje	Stopnja rasti cen
2006	-1,69	1,30	2,56	2,54
2005	-0,30	1,19	5,72	2,46
2004	1,53	3,51	7,93	3,65
2003	5,79	5,17	4,46	5,69
2002	6,66	7,88	9,95	7,47
2001	12,26	6,28	9,75	8,56

Vir: [6]

Slika 2.4 Stopnje rasti potrošniških cen v Sloveniji

Če se osredotočim samo na izjeme je v letu 2001 inflacija za Slovenijo znašala 8,56 %. Višja rast cen življenjskih potrebščin kot v predhodnem letu je bila značilna za skupino zdravje, ki je za 3,7 % prehitevala od povprečne rasti cen vseh blagovnih skupin in

skupina izobraževanje, ki je prehitela za 1,19 %. Skupina rekreacija¹ in kultura je nazadovala za 2,28 % od inflacije. V letu 2002, ko je bila inflacija 7,47 % je višja rast cen življenjskih potrebščin kot v predhodnem letu značilna za skupino izobraževanje, prehitela za 2,48 % od inflacije. V letu 2004 je inflacija znašala 3,65 %. Nižja rast cen življenjskih potrebščin je bila značilna za skupino zdravje, ki je za 2,12 % zaostajala od povprečne stopnje rasti cen. Skupina izobrazba je prehitela za 4,28 % od povprečne rasti cen vseh skupin. V letu 2006 je bila inflacija 2,54 %. Nižja rast cen življenjskih potrebščin kot v predhodnem letu je bila značilna za skupino zdravje, ki je bila za 4,24 % nižja od letne inflacije.

Najvišja rast cen v podanem obdobju v Sloveniji je bila leta 2001 za skupino zdravje. Slednja je bila leta 2006 negativna. Zmanjšala se je za 1,69 % glede na predhodno leto. Skupina izobraževanje je imela prav tako najvišjo rast cen leta 2001 in sicer 9,75 % glede na leto 2000. Leta 2006 pa je bila za 0,02 % višja od letne inflacije vseh blagovnih skupin.

Aprila 2007 so na Statističnem uradu Republike Slovenije zabeležili znižanje cen v skupinah zdravje (v povprečju za 0,8 %) ter rekreacija in kultura (za 0,3 %). Na znižanje cen v skupini zdravje so vplivale nižje cene nekaterih zdravil in medicinskih izdelkov (za 1,5 %). V skupini rekreacija in kultura so se najbolj pocenili manjši izdelki za zabavo in razvedrilo (za 2,7 %), avdio, video in računalniška oprema (za 1,3 %) [10].

Rast cen, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin je bila v aprilu enaka kot marca, in sicer 1,1 odstotna. Letna rast cen se je glede na prejšnji mesec nekoliko dvignila in sedaj znaša 2,9 %, povprečna 12 – mesečna rast cen pa se ni spremenila in ostaja na ravnini preteklih treh mesecev 2,6 % [11]. Negativna rast je bila zabeležena v dveh skupinah, in sicer zdravje za 0,7 % ter kultura, skupaj z rekreacijo za 0,5 % [12].

Stopnje rasti potrošniških cen na Slovaškem

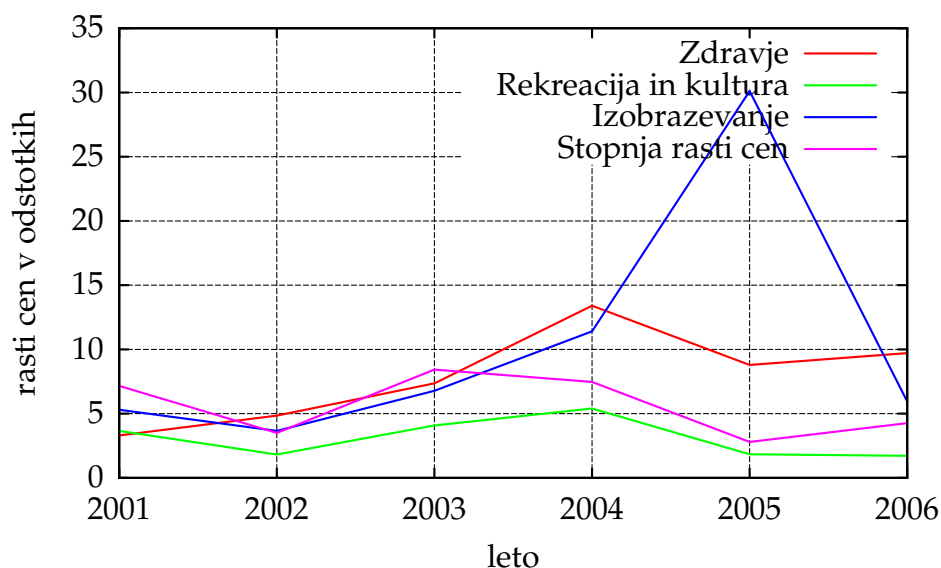
Tabela 2.5 Stopnje rasti potrošniških cen na Slovaškem

Leto	Zdravje	Rekreacija in kultura	Izobraževanje	Stopnja rasti cen
2006	9,71	1,72	5,95	4,26
2005	8,79	1,84	30,11	2,80
2004	13,4	5,40	11,41	7,47
2003	7,36	4,08	6,78	8,43
2002	4,85	1,82	3,66	3,50
2001	3,30	3,66	5,30	7,16

Vir: [6]

¹ Te skupine nisem popisovala ampak je v tem primeru združena s kulturo.

Slika 2.5 Stopnje rasti potrošniških cen na Slovaškem

Iz zgornjih podatkov za državo Slovaško imamo v letu 2001 letno inflacijo 7,16 %. Nižja rast cen življenjskih potrebščin je bila značilna za vse tri skupine. Skupina zdravje je bila za 3,86 % nižja, skupina rekreacija in kultura je bila za 3,5 % nižja in skupina izobraževanje je bila za 1,86 % nižja od povprečne rasti cen vseh skupin na Slovaškem glede na predhodno leto. Rasti cen za skupino izobraževanje niso pretiroma nihale glede na predhodna leta. Povprečno so se gibale pri 3% (splošno gledano). Izjemoma visoko rast cen je dosegla skupina izobraževanje leta 2005 glede na leto 2004. Takratna inflacija je znašala 2,80 %. Skupina izobraževanje jo je prehitela za 27,31 %. Leta 2006 je bila za isto skupino rast cen 5,95 % in je inflacijo takratnega obdobja glede na predhodno leto prehitela za 1,69 %. Leta 2004 je bila na Slovaškem stopnja inflacije 7,47 %. Nižja rast cen življenjskih potrebščin kot v predhodnem letu je bila značilna za skupino rekreacija in kultura, ki je bila za 2,07 % nižja od inflacije. Tega leta, leta 2004 je imela skupina najvišjo stopnjo rasti cen glede na predhodno leto. Inflacija je bila v letu 2006 4,26 %. Višja rast cen življenjskih potrebščin kot v predhodnem letu je bila značilna za skupino zdravje, ki je bila za 5,45 % višja od letne inflacije [13].

Stopnje rasti potrošniških cen na Hrvaškem

Hrvaška kot zadnja opisana in popisana država ima, svojo malo drugačno zgodovino podatkov. Leta 2001 je njena inflacija znašala 3,85 %. Višja rast cen življenjskih potrebščin kot v predhodnem letu je bila značilna za skupini zdravje, ki je prehitela za 3,51 % in izobraževanje, ki je prehitela za 3,41 % od inflacije. Leta 2002 je stopnja rasti cen znašala 1,64 %. Višja rast cen življenjskih potrebščin kot v predhodnem letu je bila značilna za skupino zdravje, katera je bila višja za 7,62 % glede na celotno rast cen. Leta 2004 je bila inflacija 2,11 %. Nižja rast cen življenjskih potrebščin kot v letu 2003 je bila značilna za skupino izobraževanje, ki je zaostajala za 5,71 % od povprečne stopnje rasti cen vseh blagovnih skupin.

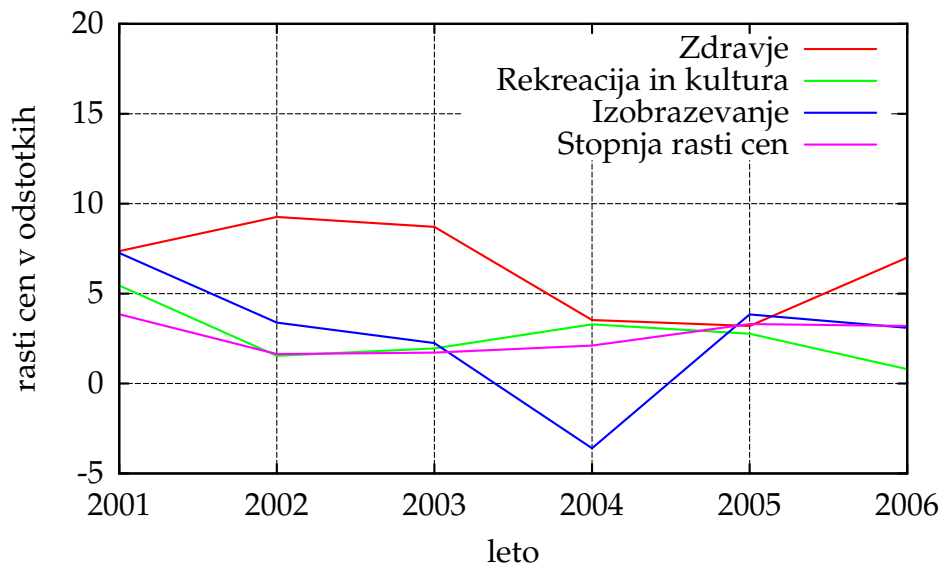
Leta 2006 je inflacija na Hrvaškem znašala 3,2 %. Višja rast cen življenjskih potrebščin kot v predhodnem letu je bila značilna za skupino zdravje, ki je bila za 3,8 % višja

Tabela 2.6 Stopnje rasti potrošniških cen na Hrvaškem

Leto	Zdravje	Rekreacija in kultura	Izobraževanje	Stopnja rasti cen
2006	7,0	0,8	3,1	3,2
2005	3,2	2,77	3,84	3,31
2004	3,53	3,29	-3,6	2,11
2003	8,71	1,95	2,25	1,72
2002	9,26	1,54	3,39	1,64
2001	7,36	5,45	7,26	3,85

Vir: [3]

Slika 2.6 Stopnje rasti potrošniških cen na Hrvaškem

od inflacije. Nižja rast cen življenjskih potrebščin kot v letu 2005 pa je bila značilna za skupini rekreacija in kultura, katera je zaostajala za 2,4 % in izobraževanje, ki je zaostajalo za samo 0,1 %.

Cene blaga in storitev za osebno potrošnjo so bile na Hrvaškem v mesecu marcu višje za povprečno 0,6 %, v primerjavi s februarjem 2007. Če pa primerjamo letošnji marec z lanskim opazimo da so cene do letos narasle za 1,8 % [14, 15, 16].

3 Raziskovalna metodologija

V moji seminarski nalogi, je bilo potrebno snemanje maloprodajnih cen 49. različnih izdelkov, v okviru treh blagovnih skupin v Sloveniji, na Slovaškem in na Hrvaškem. Te skupine so: zdravila in zdravstveni pripomočki, sredstva za izobraževanje in sredstva za kulturo. Zdravila in zdravstveni pripomočki zajemajo osnovna zdravila, kot so Aspirin (navaden in plus C) sirup proti kašlju (Sinecod), Bisolvon tablete, multivitaminke tablete, vitamin C in hansaplast. K zdravstvenim pripomočkom pa štejemo palčke za ušesa, kontaktne leče, termometra (elektronski in Hg) ter kondome. Naslednja skupina, ki sem jo popisovala so sredstva za izobraževanje. K njim spadajo knjige in učbeniki (avtokarta, žepni slovar, strokovna knjiga), računalniška oprema (PC, prenosniki, monitorji, tiskalniki, miška, neposnet CD, USB ključ, Windows Vista,..) in šolski pribor (zvezek, plastična mapa, pisalni papir, lesen svinčnik, škarje, samolepilni trak, marker, barvice,..). Zadnja skupina so sredstva za izobraževanje. V tej skupini sem popisovala Cosmopolitan, dnevni časopis, tedensko revijo, National geographic v domačem jeziku, GEO (v domačem jeziku), ...

Snemanje cen v Sloveniji je potekalo v Mariboru, Ljubljani in v Sežani. Cene sem zbirala kar osebno, torej neposredno pri ponudnikih, ker se mi zdi, da je to najboljši način pridobivanja oziroma posnemanja cen. Na probleme sem naletela v knjigarnah in v lekarnah, kjer cen niso hoteli posredovati zaradi strahu pred konkurenco oziroma samo zlorabo. Na Slovaškem je snemanje cen potekalo v njenem glavnem mestu, Bratislavi. Cene sem prav tako pridobila s pomočjo osebnega stika. Tukaj problemov ni bilo. Vsi so me zelo lepo sprejeli in mi posvetili tistih nekaj minut. Zame, zelo dragocenih. Snemanje cen na Hrvaškem, naši južni sosednji državi je potekalo v Zagrebu. Neposreden stik mi je prišel prav tudi v tem mestu.

Na velike probleme sem naletela v lekarnah pri zdravilih in zdravstvenih pripomočkih. Tako pri javnih, kot pri privatnih farmacevtskih ustanovah. Cen mi namreč niso hoteli posredovati, ker naj bi jim za to dovolilo njihovo ravnateljstvo. Znašla sem se po svojih najboljših močeh in tako zbrala cene tudi na tem področju.

V tabeli devete skupine sem zaradi pomanjkanja stvari naredila nekaj sprememb. Pri popisu kondomov sem namesto paketka s šestimi kondomi, popisovala paketke s tremi. Prenosne računalnike s predhodno dogovorjeno znamko Dell sem zamenjala s Hewlett Packard (HP).

Raziskavo sem začela z iskanjem, ocenjevanjem in posnemanjem cen blagovnih skupin v treh državah. Dobljene maloprodajne cene sem nato vpisala v tabelo ter izračunala povprečja posameznih dobrin.

Preden pa začnem s podrobno teoretično razlago naj vas še seznanim kaj so maloprodajne oziroma drobnoprodajne cene. »Maloprodajna cena je končna prodajna cena, ki jo plačajo potrošniki za nakup izdelkov ali storitev široke porabe. Vsebuje torej tudi predpisan davek in preostale dajatve« (SURS 2007). Sledili so malo zahtevnejši izračuni. Operirala sem s:²

– censko pariteto

Eden izmed temeljnih izračunov je tudi censka pariteta. S pojmom censka pariteta razumemo razmerje med ceno določenega izdelka ali storitve X v Sloveniji v Eurih (€) in ceno istega izdelka ali storitve X v tujini v tuji valuti (pri nas na Slovaškem v slovaških kronah (SKK) in na Hrvaškem v hrvaških kunah (HRK)). Osnovna formula za izračun censke paritete blaga X je:

$$\text{censka pariteta blaga } X = \frac{\text{cena blaga } X \text{ v domači valuti}}{\text{cena blaga } X \text{ v tuji valuti}}$$

Izid je v tem primeru vrednost tuje valute, izražena v domači valuti prek blaga X. Izračunane censke paritete se seveda od blaga do blaga razlikujejo. S ponderiranjem pa lahko izračunamo povprečne censke paritete (PCP) posameznih blagovnih skupin in agregatno censko pariteto (ACP). Pravimo ji tudi pariteta kupne moči. Slednja velja za celotno raziskovalno področje. V povezavi s tem bi omenila, da je agregatna censka pariteta celotnega vzorca v bistvu devizni tečaj, ki pa se razlikuje od dejanskega deviznega tečaja tistega, ki se oblikuje na deviznem trgu oz. ki ga oblikuje Centralna banka. Osnova za njegov izračun so le maloprodajne cene, ne pa tudi drugi dejavniki. S tem mislim na tiste, ki vplivajo na oblikovanje tržnega deviznega tečaja.

– raven censke paritete blagovne skupine

Kot vemo, obstajata dva načina izračuna ravni censkih paritet. Prvi temelji na primerjavi censke paritete blagovne skupine s srednjim tečajem Evropske Centralne banke. Drugi pa temelji na primerjavi censke paritete blagovne skupine z menjalniškim tečajem. Raven censke paritete blagovne skupine nam pokaže razmerje med censko pariteto blagovne skupine in tečajem Evropske Centralne banke.

$$\text{raven censke paritete blagovne skupine} = \frac{\text{censka pariteta blagovne skupine}}{\text{tečaj ECB}} \cdot 100$$

Ta primerjava nam pokaže, katere blagovne skupine so bile v Sloveniji absolutno dražje (če je bila raven censke paritete večja od 100) oziroma absolutno cenejše (če je bila raven censke paritete manjša od 100) kot v primerjalni državi, če vzamemo za osnovo tečaj Evropske Centralne banke (ali menjalniški tečaj). Primerjava censkih paritet z menjalniškim tečajem je z vidika porabnika najustreznejša, ker jih večina kupuje tujo valuto v menjalnici.

– dispariteto

V tem primeru primerjamo censko pariteto blagovni skupine z agregatno censko pariteto celotnega vzorca.

$$\text{raven censke paritete blagovne skupine} = \frac{\text{censka pariteta blagovne skupine}}{\text{agregatna censka pariteta}} \cdot 100$$

² Povzeto po: Žižmond Egon, Mikroekonomija, Maribor, 2000.

Odstopanje ravni censke paritete v posamezni blagovni skupini od agregatne censke paritete pokaže, za koliko odstotkov je ta porabna skupina v Sloveniji relativno dražja (če je bila raven censke paritete večja od 100) oziroma relativno cenejša (če je bila raven censke paritete manjša od 100) od povprečja celotnega vzorca v Sloveniji.

S tem načinom ugotavljamo torej disparitete maloprodajnih cen v Sloveniji v primerjavi z določeno referenčno državo in pri tem predpostavljamo, da so cen-ska razmerja v referenčni državi »normalna«.

4 Primerjava maloprodajnih cen

V tem delu seminarske naloge so analizirani popisani izdelki. Največjo pozornost sem posvetila tistim, ki po opisanih izračunih najbolj izstopajo. Torej tistimi, ki so v Sloveniji izjemno dražji oziroma cenejši v primerjavi s tujino³.

4.1 Raven cenских paritet blagovne skupine

4.1.1 Splošen pregled blagovnih skupin po državah

Tabela 4.1 Ravni cenских paritet blagovne skupine

Blagovna skupina	Slovaška	Hrvaška
Zdravila in zdravstveni pripomočki	147,289	114,230
Sredstva za izobraževanje	130,219	119,591
Sredstva za kulturo	96,816	93,551

Splošno gledano iz zgoraj navedenih podatkov, izračunov vidimo, da so dve blagovni skupini v Sloveniji absolutno dražji v primerjavi s Slovaško. Skupina zdravila in zdravstveni pripomočki je dražja za 47,289 %, sredstva za izobraževanje pa za 30,219 %. Absolutno cenejša v Sloveniji v primerjavi s Slovaško pa so za 3,289 % sredstva za kulturo. Prav podobno je v Sloveniji v primerjavi s Hrvaško, razlika je le v odstotkih. V Sloveniji so prav tako absolutno dražja za 14,23 % zdravila in zdravstveni pripomočki, ter za 19,591 % sredstva za izobraževanje. Za 6,549 % pa so absolutno cenejša sredstva za kulturo.

4.1.2 Pregled posameznih izdelkov blagovnih skupin

Slovaška

Tabela 4.2 Najvišje ravni cenских paritet

Izdelek	Raven cenских paritet
Bisolvon tablete (20)	269,777
Sirup proti kašlju Sinecod	220,130
Žepni slovar (Ang-Slova in Slova-Ang)	218,615
Knjiga: Windows Vista korak za korakom	209,508
Šolske barvice Maped (12)	208,407

³ Vse natančne cene in izračune primerjave med Slovenijo, Slovaško in Hrvaško najdete med Prilogami.

Za začetek si pogledjmo kateri izmed izdelkov so v Sloveniji absolutno dražji kot na Slovaškem. V Sloveniji je 20 tablet Bisolvon, 8 miligramskih za 169,78 % dražjih kot na Slovaškem. V moji skupini je to najdražja stvar v Sloveniji v primerjavi s Slovaško. Sledi jim Sinecod, sirup proti kašlju, 200 mililiterski, kateri je za 120,13 % dražji. Žepni slovar Angleško-Slovaški in Slovaško-Angleški je dražji v Sloveniji za 118,62 % v primerjavi s Slovaško. Knjiga Windows Vista korak za korakom je v sloveniji dražja za 108,5 %, dvanajst šolskih navadnih barvic (Maped) pa za 108,4 % v primerjavi s Slovaško.

Tabela 4.3 Najnižje ravni cenjskih paritet

Izdelek	Raven cenjskih paritet
Samolepilni trak Aerotabe	19,681
Lesen svinčnik Stabilo	34,432
Plastični geotrikotnik	36,695
Multivitaminske tablete Kruger	36,967
Tedenska revija (Time)	64,406
Mladinska tedenska revija (Bravo)	64,406

Poglejmo si še pet izdelkov, ki so v Sloveniji absolutno cenejši v primerjavi s prvo popisano tujo državo, Slovaško. Za 80,32 % je v Sloveniji absolutno cenejši lepilni trak Aerotabe. Cenejši za 65,57 % je lesen svinčnik Stabilo. Za 63,3 % je cenejši tudi plastični geotrikotnik. Sledijo mu multivitaminske tablete Kruger (20 tablet), ki so cenejše za 63,04 %. Absolutno cenejše so tudi tedenska revija (Time) in mladinska tedenska revija (Bravo), in sicer za 35,6 % v Sloveniji v primerjavi s Slovaško.

Hrvaška

Tabela 4.4 Najvišje ravni cenjskih paritet

Izdelek	Raven cenjskih paritet
Šolske barvice Maped (12)	254,454
Knjiga: Harry Potter Polkrvbi princ	165,007
Aspirin Bayer (20 tablet)	163,692
Sirup proti kašlju Sinecod	159,710
Šolski zvezek (A4)	149,010

Na Hrvaškem so mi izračuni pokazali malo drugače. V Sloveniji so v primerjavi s Hrvaško za mojo skupino najdražje šolske navadne barvice (Maped, 12 komadov), ki so dražje za 154,45 %. Sledi jim s 65,01 % višjo vrednostjo knjiga Harryja Potterja, Polkrvni princ. V Sloveniji so tudi absolutno dražji Aspirin Bayer (20 tablet) za 63,7 %, sirup proti kašlju za 59,7 % in pa še šolski zvezek, format A4 za 49,01 %.

Tabela 4.5 Najnižje ravni cenских paritet

Izdelek	Raven cenских paritet
Tedenska mladinska revija (Bravo)	30,820
Samolepilni trak Aerotabe	38,792
Navaden elektronski termometer	45,080
Knjiga: Windows Vista korak za korakom	62,320
USB ključ Kingston (1G)	64,299

Absolutno cenejši izdelki v Sloveniji v primerjavi s Hrvaško pa so samolepilni trak Aerotabe, ki je cenejši za 61,2 %, navaden elektronski termometer, katerega cena je manjša za 54,2 %, knjiga Windows Vista korak za korakom, katera je cenejša za 37,68 %. V to skupino pa spadata še USB ključ Kingston (1 GB), ki je cenejši za 35,7 % in tedenska mladinska revija, katera je absolutno cenejša za 69,18 %.

Če na kratko povzamem zgornje besede ugotovimo, da sta glede na absolutno raven cen v Sloveniji absolutno najdražja sirup proti kašlju Sinecod in šolske navadne barvice (12 komadov, Maped). Absolutno najcenejša izdelka pa sta samolepilni trak Aerotabe in tedenska (mladinska) revija Bravo. Knjiga Windows Vista korak za korakom pa je v Sloveniji absolutno cenejša v primerjavi s Hrvaško in absolutno dražja v primerjavi s Slovaško. Zelo podobne oziroma skoraj enake absolutne cene najdemo pri tiskalniku PC (HP D2360) na Slovaškem, National geographicu (v domačem jeziku) in reviji GEO (v domačem jeziku) na Hrvaškem.

4.2 Disparitete

4.2.1 Splošen pregled blagovnih skupin po državah

Tabela 4.6 Disparitete blagovne skupine

Blagovna skupina	Slovaška	Hrvaška
Zdravila in zdravstveni pripomočki	114,15	103,67
Sredstva za izobraževanje	100,92	108,54
Sredstva za kulturo	75,03	84,90

Gledano z vidika celotnih blagovnih skupin, ugotovimo da so v Sloveniji relativno dražja za 14,15 % skupina zdravila in zdravstveni pripomočki in za 0,92 % sredstva za izobraževanje v primerjavi s Slovaško od povprečja znotraj mojega vzorca za Slovenijo. Sredstva za kulturo pa so relativno cenejša za 24,97 %. V Sloveniji so v primerjavi s Hrvaško od povprečja znotraj mojega vzorca za Slovenijo za 3,67 % relativno dražja zdravila in zdravstveni pripomočki in za 8,54 % relativno dražja sredstva za izobraževanje ter za 15,10 % relativno cenejša sredstva za kulturo.

4.2.2 Pregled posameznih izdelkov blagovnih skupin

Slovaška

Tabela 4.7 Najvišje disparitete

Izdelek	Dispariteta
Bisolvon tablete	209,09
Sirup proti kašlju (Sinecod)	170,61
Žepni Slovar	169,43
Knjiga: Windows Vista korak za korakom	162,37
Šolske navadne barvice	161,52

Kot vemo nam disparitete pokažejo kateri izdelki so relativno dražji ali relativno cenejši doma v primerjavi s tujino glede na povprečje celotnega vzorca v Sloveniji. V mojem primeru velja, da so v Sloveniji od povprečja znotraj mojega vzorca dražje Bisolvon tablete (20 tablet) za 107,16 %, za 69,03 % je dražji sirup Sinecod. Žepni slovar je dražji za 67,83 %, šolske navadne barvice (12 komadov, Maped) za 60,03 % in knjiga Windows Vista korak za korakom je dražja v Sloveniji za 60,88 %.

Tabela 4.8 Najnižje disparitete

Izdelek	Disparitete
Samolepilni trak (Aerotabe)	15,25
Lesen scinčnik Stabilo	26,69
Plastični geotrikotnik	28,44
Tedenska revija (Time)	49,92
Tedenska mladinska revija (Bravo)	49,92

Na drugi strani pa so tudi izdelki, ki so relativno cenejši od povprečja znotraj mojega vzorca za Slovenijo. Sem se uvršča kot nejcenejši izdelek lepilni trak Aerotabe, kateri je za 84,98 % cenejši. Sledijo mu lesen svinčnik Stabilo, ki je cenejši za 73,57 %, tedenski reviji (mladinska in odrasla), ki sta cenejši za 50,56 % in plastični geotrikotnik za 71,82 %.

Hrvaška

V tabeli 4.9 si pogledjmo pet izdelkov, ki so v Sloveniji relativno dražji v primerjavi s Hrvaško od povprečja znotraj mojega vzorca v Sloveniji. Za 128,92 % so dražje šolske barvice Maped, sledi jim knjiga Harryja Potterja Polkrvni princ, ki je relativno dražja za 48,45 %, Aspirin (Bayer, 20 tablet), ki je dražji za 47,27 %, Sinecod sirup proti kašlju, ki je dražji za 43,69 % in za 44,44 % je dražji Vitamin C (Plivit).

Med izdelke, ki so relativno cenejši v Sloveniji v primerjavi s Hrvaško od povprečja mojega vzorca v Sloveniji uvrščamo: mladinsko tedensko revijo Bravo, ki je cenejša za

Tabela 4.9 Najvišje disparitete

Izdelek	Disparitete
Šolske barvice Maped (12)	230,93
Knjga: Harry Potter Polkrvni princ	149,75
Aspirin Bayer (20)	148,56
Sirup proti kašlju (Sinecod)	144,95
Vitamin C (Plivit)	144,44

Tabela 4.10 Najnižje disparitete

Izdelek	Disparitete
Mladinska tedenska revija (Bravo)	27,97
Samolepilni trak	35,21
Navaden elektronski termometer	40,91
USB ključ Kingston (1GB)	58,35
Knjiga: Windows Vista korak za korakom	56,56

72,28 %, lepilni trak Aerotabe, ki je cenejši za 65,11 %, navaden elektronski termometer, ki je cenejši za 59,46 %, USB ključek Kingston (1GB) je cenejši za 42,17 % in kot zadnjega bi sem še uvrstila knjigo Windows Vista korak za korakom, ki je cenejša za 43,93 %. Slednji so tudi prikazani v tabeli 4.10.

Torej v Sloveniji sta relativno cenejša samolepilni trak Aerotabe in tedenska (mladinska) revija Bravo. Relativno dražja pa sta sirup proti kašlju Sinecod in šolske navadne barvice (Maped). V Sloveniji je relativno cenejša knjiga Windows Vista korak za korakom v primerjavi s Slovaško od povprečja znotraj mojega vzorca v Sloveniji in relativno dražja v primerjavi s Hrvaško od povprečja znotraj mojega vzorca v Sloveniji.

5 Sklep

Kot sem že v uvodu omenila je bila moja naloga opraviti snemanje, primerjavo, ter nihanje cen na področju zdravstva, kulture in izobraževanja. Za seminarsko nalogo sem namenila veliko časa, saj je bilo potrebno za vsak artikel najti štiri cene na različnih krajih, tako v Sloveniji kot tudi na Slovaškem in Hrvaškem. Iskanje enakih izdelkov v skupinah zdravila in zdravstveni pripomočki ter sredstva za kulturo mi ni povzročalo težav. Ravno nasprotno pa je bilo v skupini sredstva za izobraževanjem, saj je v današnjem svetu, informacijski dobi prisotna široka paleta artiklov, s katero skušajo proizvajalci ustvariti konkurenčno prednost. Mi, potrošniki pa imamo ravno to (široko izbiro) najraje.

S pomočjo analize zbranih podatkov sem ugotovila, da so cene v Sloveniji za skupino zdravila in zdravstvene pripomočke ter za sredstva za izobraževanje dražja v primerjavi s Slovaško. Medtem ko je skupina sredstev za kulturo absolutno cenejša. Prav podobno (manjša razlika v odstotkih) velja tudi za skupine izdelkov, če jih primerjamo s Hrvaško.

Relativno cenejša so v Sloveniji v primerjavi s Slovaško od povprečja znotraj mojega vzorca v Sloveniji sredstva za kulturo. V Sloveniji pa naletimo na relativno dražja sredstva za izobraževanje v primerjavi s Hrvaško od povprečja znotraj mojega vzorca za Slovenijo in zdravila ter zdravstvene pripomočke v primerjavi s Slovaško od povprečja znotraj mojega vzorca za Slovenijo.

6 Viri

- [1] *Statistični urad Slovaška, Bruto domači proizvod.* maj 2007. <http://www.statistics.sk/webdata/english/tab/gdp.htm>.
- [2] *SURS, Bruto domači proizvod.* maj 2007. <http://www.stat.si/indikatorji.asp?ID=12>.
- [3] *Crostat, Stopnja brezposelnosti, BDP, potrošniške cene.* maj 2007. <http://www.dzs.hr/>.
- [4] *Ekonomsko ogledalo, Inflacija in rast cen.* maj 2007. <http://www.gov.si/umar/arhiv/press/06/Press08-0906.pdf>.
- [5] *Statistični urad Slovaška, Stopnja brezposelnosti.* maj 2007. <http://www.statistics.sk/webdata/english/tab/emp.htm>.
- [6] *Eurostat, Indeksi cen.* maj 2007. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/prc/prc_hicp&language=en&product=EU_MASTER_prices&root=EU_MASTER_prices&scrollto=0.
- [7] *Statistični urad Slovaška, Inflacija.* maj 2007. <http://www.statistics.sk/webdata/english/tab/une.htm>.
- [8] *SK, Slovaška inflacija.* maj 2007. http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/com/2006/com2006_0762sl01.pdf.
- [9] *SURS, Inflacija.* maj 2007. <http://www.stat.si/indikatorji.asp?ID=1>.
- [10] *SURS, Cene v aprilu.* maj 2007. http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=860.
- [11] *SURS, Cene živiljenjskih potrebščin v letu 2006.* maj 2007. http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=654.
- [12] *SURS, Primerjava cen med potrošniškimi dobrinami.* maj 2007. http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=866.
- [13] *Statistični urad Slovaška, Potrošniške cene.* maj 2007. <http://www.statistics.sk/webdata/english/tab/cop.htm>.
- [14] *Rtvoslo, Inflacija najnižja v zadnjih letih.* maj 2007. http://www.rtvoslo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=4&c_id=61979.
- [15] *Rtvoslo, Inflacija tudi aprila nespremenjena.* maj 2007. http://www.rtvoslo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=4&c_id=74894.
- [16] *Kapital, Uspšna Hrvaška podjetja.* maj 2007. <http://www.revijakapital.com/kapital/poslovnefinance.php?idclanka=3211>.

7 Priloga

Priloga 1: Tabela s cenami v domači in tuji valuti

Priloga 2: Tabela z izračuni - primerjava Slovenije s Slovaško

Priloga 3: Tabela z izračuni - primerjava Slovenije s Hrvaško